

Προοπτικές απασχόλησης του ΟΟΣΑ 2011

Περίληψη στα ελληνικά

- Οι «Προοπτικές απασχόλησης του ΟΟΣΑ» είναι η ετήσια έκθεση του ΟΟΣΑ σχετικά με την κατάσταση των αγορών εργασίας και της απασχόλησης στις χώρες μέλη του Οργανισμού.
- Η έκδοση του 2011 αποτελεί επισκόπηση των συνθηκών στην αγορά εργασίας μετά τη χρηματοπιστωτική και την οικονομική κρίση. Μολονότι η συνολική ανεργία μειώθηκε από τη μέγιστη τιμή της κατά την περίοδο της ύφεσης, παραμένει υψηλή σε πολλές χώρες, πλήττοντας κυρίως ευπαθείς ομάδες όπως τα μειονεκτούντα νεαρά άτομα. Παρά τις δημοσιονομικές πιέσεις, η διατήρηση επαρκών μέτρων για την αντιμετώπιση της υψηλής ανεργίας είναι ζωτικής σημασίας.
- Η ύφεση του 2008-09 ήταν μια σκληρή «δοκιμασία αντοχής» για το δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας στις χώρες του ΟΟΣΑ. Στην έκθεση «Προοπτικές Απασχόλησης» επισημαίνονται οι δυνητικές σημαντικές ελλείψεις στη στήριξη του εισοδήματος των ανέργων. Ένα από τα διδάγματα που αντλούνται από την κρίση είναι ότι ίσως να ήταν σκόπιμο να επιμηνυνθεί προσωρινά η μέγιστη διάρκεια των επιδομάτων ανεργίας σε περιόδους βαθιάς ύφεσης, ιδιαίτερα σε χώρες όπου η κανονική διάρκεια των εν λόγω επιδομάτων είναι σχετικά μικρή και η πρόσβαση των μακροχρόνια ανέργων σε επιδόματα «ύστατης λύσης» είναι περιορισμένη.
- Στην έκδοση του 2011 επίσης αναλύονται τα προγράμματα κοινωνικής προστασίας στις αναδυόμενες οικονομίες, καθώς και οι τρόποι που μπορούν να σχεδιαστούν ούτως ώστε να μην υποσκαφθούν τα κίνητρα για εργασία. Μία ενδελεχής αξιολόγηση της ασφάλισης κατά της ανεργίας στη Βραζιλία, των μεταβιβαστικών πληρωμών στη Νότιο Αφρική και της προστασίας της υγείας στο Μεξικό καταδεικνύει ότι η επέκταση της κοινωνικής προστασίας στις αναδυόμενες οικονομίες μπορεί, εάν είναι ορθά σχεδιασμένη, επίσης να συμβάλλει στη βελτίωση των αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας.
- Στην έκδοση του 2011 καταφαίνονται οι μεγάλες διακυμάνσεις των εργασιακών αποδοχών από το ένα έτος στο άλλο πολλών εργαζομένων στις χώρες του ΟΟΣΑ. Οι μεγάλες μειώσεις των ατομικών αποδοχών αυξάνουν τον κίνδυνο της φτώχειας στα νοικοκυριά και τις οικονομικές πιέσεις, όμως η προοδευτική φορολογία εισοδήματος και τα γενναιόδωρα επιδόματα ανεργίας τείνουν να αμβλύνουν τις συνέπειες της αστάθειας των αποδοχών στην ευημερία των νοικοκυριών. Η νομοθεσία για την προστασία της απασχόλησης μπορεί να μετριάσει το βραχυπρόθεσμο αντίκτυπο των μακροοικονομικών κραδασμών στην απασχόληση και τις αποδοχές. Ωστόσο, η αυστηρότητα των κανόνων για τις απολύσεις σχετίζεται συχνά με τη δυαδικότητα της αγοράς εργασίας, απαιτώντας από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να εξισορροπήσουν τις αντικρουόμενες επιδράσεις των εν λόγω κανόνων.
- Σύμφωνα με την έκθεση «Προοπτικές Απασχόλησης» περίπου ένας στους τέσσερις εργαζομένους στις χώρες του ΟΟΣΑ διαθέτει πολύ υψηλότερη ειδίκευση από την απαιτούμενη για την εργασία του, ενώ μόλις περισσότεροι από ένας στους πέντε δεν έχουν τα επαρκή προσόντα. Η αναντιστοιχία των προσόντων δε συνεπάγεται απαραίτητα την πραγματική αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων των εργαζομένων και αυτών που απαιτούνται στην αγορά εργασίας. Μολαταύτα, περίπου το 40% εργαζομένων που έχουν περισσότερα προσόντα από τα απαιτούμενα αισθάνονται ότι διαθέτουν τις δεξιότητες να αντιμετωπίσουν πολύ πιο απαιτητικά καθήκοντα στην εργασία τους. Αυτά και άλλα καινοφανή εμπειρικά πορίσματα παρέχουν τη βάση για την καλύτερη κατανόηση του ρόλου των εκπαιδευτικών συστημάτων, των ιδρυμάτων δια βίου μάθησης και των πολιτικών για την αγορά

εργασίας στη διασφάλιση ότι οι εργαζόμενοι αποκτούν τις δεξιότητες που απαιτούνται στην αγορά εργασίας και ότι οι δεξιότητες αυτές αντιστοιχίζονται στις πιο κατάλληλες θέσεις εργασίας.

ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΑ: ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Η προώθηση ισχυρότερης αύξησης της απασχόλησης είναι θεμελιώδης, όμως ευρύτερα μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στην αγορά εργασίας είναι επίσης απαραίτητα...

Η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης που χαρακτηρίζεται από τη δημιουργία πολλών θέσεων εργασίας πρέπει να αποτελεί τη βασική πτυχή της προσπάθειας αντιμετώπισης της μακροχρόνιας ανεργίας. Ωστόσο, ίσως να μην επαρκεί από μόνη της η αντιμετώπιση των ευκαιριών που χάθηκαν πριν από την κρίση, όταν οι ισχυρότερες οικονομικές συνθήκες δεν κατάφεραν να περιορίσουν σε μόνιμη βάση τις ανισότητες εισοδήματος και πρόσβασης σε καλά αμειβόμενες και παραγωγικές θέσεις εργασίας. Και μάλιστα, όπως τεκμηριώνεται στην επερχόμενη συνέχεια της έκθεσης του 2008 του ΟΟΣΑ «Αύξηση της ανισότητας», μερικές από αυτές τις ανισότητες εντάθηκαν.

Μερικοί νέοι διατρέχουν υψηλό κίνδυνο να αποσυνδεθούν από την αγορά εργασίας και ο κίνδυνος αυτός οξύνθηκε από την κρίση...

Συγκεκριμένα, χρειάζεται να γίνουν περισσότερα για τη διαρκή βελτίωση των αποτελεσμάτων των νέων στην αγορά εργασίας οι οποίοι δέχτηκαν δυσανάλογα ισχυρό πλήγμα από την ύφεση (όπως τεκμηριώνεται στο Κεφάλαιο 1 του παρόντος τόμου). Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011 το ποσοστό ανεργίας των νέων (ηλικίας 15-24 ετών) είχε διαμορφωθεί στο 17,4% στη ζώνη του ΟΟΣΑ έναντι του 7% για τους ενήλικες (ηλικίας 25 ετών και άνω).

Όμως αυτά τα στοιχεία για την ανεργία των νέων απεικονίζουν μόνο τμήμα των πραγματικών δυσκολιών που αντιμετωπίζει η νεολαία στην αγορά εργασίας. Γενικότερα, οι νέοι που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης αποτελούν μία ομάδα που διατρέχει υψηλό κίνδυνο περιθωριοποίησης και αποκλεισμού από την αγορά εργασίας, ο οποίος οξύνεται όσο περισσότερο παραμένουν μακριά από τον κόσμο της εργασίας. Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2010 η εν λόγω ομάδα αντιπροσώπευε το 12,6% του συνόλου των νέων ηλικίας 15-24 ετών στις 30 χώρες του ΟΟΣΑ για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, έναντι 10,6% το 2008. Τούτο μεταφράζεται σε 22,3 εκατομμύρια νέους ανθρώπους, εκ των οποίων τα 14,6 εκατομμύρια ήταν άεργοι και δεν σπούδαζαν και τα 7,7 εκατομμύρια ήταν άνεργοι.

Σε περίπτωση που η ανάκαμψη δε συνοδεύεται από επαρκή δημιουργία θέσεων εργασίας, ένα σημαντικό και αυξανόμενο ποσοστό νέων, ακόμα και μεταξύ αυτών που θα είχαν βρει εργασία σε περιόδους ευνοϊκής συγκυρίας, διατρέχουν τον κίνδυνο της παρατεταμένης ανεργίας ή αεργίας με δυνητικές αρνητικές μακροπρόθεσμες συνέπειες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία (scarring effects). Οι κίνδυνοι αυτοί συμπεριλαμβάνουν τη δυσκολία στην εξεύρεση απασχόλησης μακροπρόθεσμα και την έμμομη μισθολογική διαφορά με τους συνομήλικούς τους. Οι νέοι άνθρωποι που θα εγκαταλείψουν το σχολείο κατά τα επόμενα έτη ενδεχομένως να δυσκολευτούν περισσότερο να εξεύρουν εργασία από ό,τι οι προηγούμενες γενεές.

Η αντιμετώπιση του αποκλεισμού των νέων από την αγορά εργασίας είναι πρόβλημα που έχει μελετηθεί καλά, χωρίς όμως να έχει εύκολες λύσεις...

Το πρόβλημα των πενιχρών αποτελεσμάτων μερικών ομάδων νέων στην αγορά εργασίας δεν είναι καινούργιο και αποτελεί συνεχή έγνοια των δημόσιων αρχών εδώ και πολλά χρόνια. Μάλιστα, τα ζητήματα που αφορούν τους νέους επανέρχονται περιοδικά στην προβληματική του ΟΟΣΑ για την πολιτική απασχόλησης κατά τα τελευταία 50 χρόνια.

Από το έργο αυτό έχει καταστεί σαφές ότι δεν υπάρχουν γρήγορες και εύκολες λύσεις για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι νέοι ξεκινούν με επιτυχία την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Οι προσπάθειες μερικών χωρών αποφέρουν καλύτερα αποτελέσματα σε σύγκριση με άλλες χώρες, όμως όλες καλούνται να μεριμνήσουν για το «σκληρό πυρήνα» νέων που διατρέχουν τον κίνδυνο να αποκλεισθούν από την αγορά εργασίας. Η δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας αποτελεί βασικό σκέλος της λύσης, όμως δε θα βοηθήσει όλους τους νέους εάν δε συνοδεύεται από

τη λήψη και άλλων μέτρων. Στην έκθεση του 2010 του ΟΟΣΑ «Off to a Good Start? Jobs for Youth» (Επιτυχημένο Ξεκίνημα; Θέσεις εργασίας για τους νέους), όπου συνοψίζονται τα βασικά διδάγματα από την εξέταση 16 χωρών, αναδεικνύεται μια πληθώρα καλών πρακτικών για την παροχή βοήθειας στους νέους στα πρώτα τους επαγγελματικά βήματα.

Ουσιαστικά, απαιτείται μία διττή προσέγγιση για την αντιμετώπιση, αφενός των βαθύτερων διαρθρωτικών φραγμών στην καλύτερη ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, και αφετέρου της αύξησης λόγω της κρίσης του αριθμού των νέων που ούτε εργάζονται ούτε πηγαίνουν σχολείο.

Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση διαρθρωτικών προβλημάτων...

Πρώτον, πρέπει να εφαρμοστούν πολιτικές για να ξεπεραστεί η μακροχρόνια αποτυχία να προσφερθεί στους νέους ένα καλύτερο ξεκίνημα στην αγορά εργασίας. Κατ'αρχάς, πρέπει να ληφθούν «προληπτικά» μέτρα για τη βελτίωση της νηπιακής εκπαίδευσης και φροντίδας, ιδιαίτερα όσον αφορά τα παιδιά οικογενειών με χαμηλό εισόδημα και από μη προνομιούχα κοινωνικά στρώματα. Για να είναι πλήρως αποτελεσματικά, τα εν λόγω μέτρα πρέπει να διατηρούνται καθ'όλη τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Τούτο, με τη σειρά του, θα βοηθήσει να ελαχιστοποιηθεί ο αριθμός των μαθητών που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο.

Τα μέτρα αυτά πρέπει να συνοδεύονται από προσπάθειες για την επίτευξη καλύτερης αντιστοίχισης μεταξύ των δεξιοτήτων που αποκτούν οι νέοι στο σχολείο και αυτών που απαιτούνται στην αγορά εργασίας. Όπως τεκμηριώνεται στο Κεφάλαιο 4 του παρόντος τόμου, ένα σημαντικό ποσοστό των νέων εργαζομένων διαθέτουν περισσότερα προσόντα από αυτά που απαιτεί η εργασία τους, αν και το ποσοστό αυτό τείνει να μειώνεται με την ηλικία. Για να περιοριστεί η αναντιστοιχία δεξιοτήτων, απαιτείται η βελτίωση της ικανότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες σε δεξιότητες και η ενίσχυση της εκπαιδευτικής επιλογής μέσω, για παράδειγμα, καλύτερων ευκαιριών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Τέλος, πρέπει επίσης να αρθούν τα εμπόδια στην απασχόληση των νέων. Συγκεκριμένα, ο υψηλός βαθμός κατάκτησης των αγορών εργασίας, ως αποτέλεσμα των υπερβολικά αυστηρών διατάξεων που διέπουν τις συμβάσεις μόνιμης εργασίας, μπορεί να σημαίνει ότι οι βραχυπρόθεσμες θέσεις πρώτης εργασίας αποτυγχάνουν να λειτουργήσουν ως σκαλοπάτι προς σταθερότερες θέσεις εργασίας και αντ'αυτού καθίστανται αδιέξοδα. Εάν καθοριστούν πολύ υψηλοί σε σχέση με τους μέσους μισθούς, οι κατώτατοι μισθοί ίσως επίσης να λειτουργήσουν ως αντικίνητρο για τους εργοδότες αποτρέποντας την πρόσληψη νέων ατόμων με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων και μικρή εμπειρία. Ως εκ τούτου, μερικές χώρες έχουν εισαγάγει χαμηλότερους μισθούς κατώτερους του ελαχίστου για τους νέους.

Και παρά τις δημοσιονομικές πιέσεις, είναι ζωτικής σημασίας να διατηρηθούν επαρκείς πόροι για τη λήψη οικονομικά αποδοτικών μέτρων, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η μεγάλη αύξηση της ανεργίας των νέων...

Η δεύτερη γραμμή δράσης πολιτικής πρέπει να κατευθυνθεί στην αντιμετώπιση της αύξησης της ανεργίας των νέων που σημειώθηκε κατά την πρόσφατη οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση. Καθώς πολλές χώρες έρχονται αντιμέτωπες με αυξανόμενες πιέσεις για δημοσιονομική εξυγίανση, είναι σημαντικό να δοθεί προτεραιότητα σε οικονομικά αποδοτικές παρεμβάσεις για να βελτιωθούν τα αποτελέσματα των νέων στην αγορά εργασίας. Κατά συνέπεια, οι πολιτικές θα πρέπει να επικεντρωθούν στους λιγότερο ευνοημένους όπως οι μακροχρόνια άνεργοι και αυτοί που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο αποκλεισμού.

Έχει αποδειχθεί ότι τα προγράμματα παροχής βοήθειας στην αναζήτηση εργασίας είναι η οικονομικά αποδοτικότερη πρώτη παρέμβαση για τους νέους που έχουν αξιολογηθεί ότι είναι έτοιμοι να εργαστούν. Η προσωρινή επιμήκυνση της διάρκειας των διχτύων κοινωνικής ασφάλειας μπορεί επίσης να είναι καίριας σημασίας για να μην μεταπέσουν οι άνεργοι νέοι στη φτώχεια. Όπως τεκμηριώνεται στο Κεφάλαιο 3 του παρόντος τόμου, η αστάθεια των αποδοχών των νεότερων εργαζομένων είναι ιδιαίτερα μεγάλη. Μερικές χώρες έχουν επίσης εισαγάγει επιδοτήσεις μισθών για να ενθαρρύνουν τους εργοδότες να προσλάβουν άνεργους νέους με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων. Ωστόσο, για να αποφευχθούν τα πολύ καλά γνωστά «αποτελέσματα μηδενικής επίδρασης» (deadweight effects) αυτών των επιδοτήσεων (δηλαδή προσλήψεις που θα πραγματοποιούνταν χωρίς αυτές), θα πρέπει οι εν λόγω επιδοτήσεις να στοχεύουν επαρκώς, για παράδειγμα, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ή τις συμβάσεις μαθητείας.

Επίσης μπορεί να χρειαστεί σε πολλές χώρες να επεκταθούν οι ευκαιρίες «παράλληλων σπουδών και εργασίας» όπως προγράμματα μαθητείας και άλλα διττά προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Τέλος, πιο εντατική και επανορθωτική βοήθεια θα πρέπει να στοχεύσει τους νέους που διατρέχουν το μεγαλύτερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού. Ενώ οι στρατηγικές «επιστροφής στα θρανία» ίσως να αποδειχθούν αναποτελεσματικές για αυτούς, τα προγράμματα κατάρτισης που διδάσκονται εκτός του παραδοσιακού σχολείου σε συνδυασμό με την τακτική απόκτηση εργασιακής εμπειρίας και τη συμβουλευτική καθοδήγηση (mentoring) από ενήλικες είναι συχνά καλύτερες στρατηγικές για τους εν λόγω αποσυνδεδεμένους νέους.

Η επένδυση στους νέους πρέπει να είναι βασικός στόχος των πολιτικών για την επίτευξη καλύτερων μακροπρόθεσμων οικονομικών και κοινωνικών αποτελεσμάτων για όλους.

Η επένδυση στους νέους και η δημιουργία ευκαιριών για ένα καλύτερο ξεκίνημα στον κόσμο της εργασίας θα πρέπει να αποτελέσουν βασικό στόχο πολιτικής. Ειδάλλως, εγκυμονεί ο κίνδυνος της διατήρησης ή της αύξησης εκείνης της ομάδας νέων που εγκαταλείπονται στη μοίρα τους αντιμέτωποι με πενιχρές προοπτικές απασχόλησης και αποδοχών. Δεδομένης της δημογραφικής γήρανσης, οι οικονομίες και οι κοινωνίες του ΟΟΣΑ απλά δεν είναι σε θέση να αντέξουν το μεγάλο οικονομικό και κοινωνικό κόστος που συνεπάγεται μια τέτοια έκβαση.

© OECD

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περίληψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ www.oecd.org/bookshop

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση: rights@oecd.org ή μέσω φαξ: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights

